

Klēpjdaters iet uz mežu

Klēpjdaters bija mazs, balts un mīļš. Cilvēkiem patika to ņemt klēpī. Tas rādīja interesantas filmiņas un atskaņoja klusu mūziku. Dažreiz klēpjdatoru cilvēki ņēma arī gultā. Kad aizmiga, klēpjdaters gulēja viņiem blakus uz spilvena.

No citas tehnikas daters mazliet baidījās, jo putekļsūcējs taisīja ļoti skaļu troksni, bet ledusskapis bija tik liels un auksts, ka uzdzina drebuļus ar izskatu vien. Klēpjdatoram nevajadzēja draudzēties ar putekļsūcēju vai ledusskapi, viņš bija savējais cilvēkiem, un visi to sargāja un ļoti mīlēja.

Ja mājās neviena nebija, klēpjdaters gulēja uz galda un gaidīja, kad saimnieki atgriezīsies un viņš atkal tiks klēpī. Kādu dienu, kad daters centās nosist laiku, pa pavērtu logu istabā ielūkojās kaķis.

– Sveiki! – iesaucās kaķis. – Kas tu tāds?

– Es esmu klēpjdaters, – skanēja atbilde.

– Tad ir čābīgi, – bēdājās kaķis. Agrāk arī mani visu laiku gribēja turēt klēpī. Glaudīja un mīloja, un visādi ucinājās. Laukā iet neļāva, jādzīvo bija kā cietumā un jāčurā papes kastē! Man tāda dzīve nepatika, es gribēju būt brīvs! Kādu dienu es izlēcu pa logu un aizskrēju uz mežu. Tur nu gan bija jauki! Varēju rāpties kokā, ķert peles. Varēju darīt visu, kas ienāca prātā, neviens neko neaizliedza un neviens vairs neņēma mani klēpī.

Klēpjdatoram kaķa stāsts šķita diezgan aizraujošs. Protams, viņam patika sēdēt cilvēkiem klēpī, bet nebūtu arī nekādas vainas mazliet paceļot un pasauli aplūkot. Klēpjdaters nekad nebija ticis laukā. Tas apvaicājās kaķim:

– Kā tu domā, vai es arī kaut reizīti varētu aiziet līdz mežam?

– Protams! – kaķis apstiprināja. – Pietiek tupēt istabā. Ir jādzīvo interesanti, nevis jāsež kādam klēpī.

Klēpjdaters izrāpās laukā pa logu. Svaigais gaiss, baltie mākoņi un debesīs lidojošie putni tam ļoti patika. Klēpjdaters manījās kaķim pa pēdam un pazuda starp kokiem.

Vakarā, kad cilvēki pārnāca mājās, atklājās, ka datora nekur nav. Viņi izmeklējās visur, taču datoru neatrada. Logs bija vaļā, cilvēki nosprieda, ka datoru kāds bus nozadzis, tāpēc vērsās policijā. Bet policija nespēja palīdzēt, klēpjators bija pazudis – kā ūdenī iekritis.

Pagāja laiks, vasara bija cauri, pienāca rudens un beigās arī ziema. Pavasarī no meža iznāca laukā dīvains radījums.

Tas bija viscaur spalvains, viņam bija izauguši gari nagi. Skribinādams nagus, tas ielavījās istabā un zemā balsī paziņoja:

– Nu, sveika, ģimenīte! Es atkal esmu mājās!

Sākumā cilvēki domāja, ka istabā ir ienākusi mežacūka, un sāka saukt palīgā. Bet, kad bija izpētījuši radījumu tuvāk, kļuva skaidrs, ka tā nav nekāda cūka, bet gan pērn pazudušais klēpjators.

Tomēr tas vairs nebija nekāds mīldzīvnieciņš. Mežā dzīvodams, dators bija kļuvis vīrišķīgāks, stiprāks un drošāks. Kad sāka dūkt putekļsūcējs, dators tikai brīdinoši ierūcās, un putekļsūcējs no bailēm tūlīt apklusā. Bet lielais ledusskapis, ieraudzījis spalvaino datoru, no izbīļa atkusa.

Dators, kā iepriekš, rādīja filmas – taču tagad tās bija pavisam citādas, interesantas un mazliet baisas. Kad dators atskaņoja mūziku, tā vairs nebija klusa un liega, bet gan tik skarba, ka lampas šūpojās griestos.

Dators klēpī vēl nāca, bet naktīs gultā vairs ne.

– Man istabā ir karsti, – dators paziņoja. – Uzceliet man pagalmā kūtiņu, es gulēšu tur.

Un tā arī izdarīja.

- Kāda ir datora, mobilā tālruņa loma tavā dzīvē? Vai šīs ierīces bieži ir tavā rokā vai klēpī?
- Kas visbiežāk ir redzams tava datora, tālruņa ekrānā?
- Ja tavs dators būtu dzīva būtne, kāds tas būtu?

DROSS
INTERNETS.LV

Ērms un feisbuks

Ērms bija ļoti vecs. Par visu vairāk viņam patika baidīt cilvēkus. Ar to viņš bija nodarbojies simtiem gadu. Ērms bija ļoti prasmīgs baidītājs, jo spēja pārvērsties par jebko un iemukt vissaurākajā spraugā, lai īstajā brīdī izlēktu no tās un baismīgi nobrēktos. Viņš varēja pārvērsties par lielu, melnu čūsku, kas slēpjas zem gultas, vai arī par līķbālu spoku, kas uzglūn garāmgājējiem no ūdens noteku caurules. Ērms bija īstens spokošanās meistars.

Kad pagura no cilvēku biedēšanas, ērms nolikās uz auss un miegā nogulēja daudzus gadus. Ja esi vairākus tūkstošus gadu vecs, tavi sapņi ir daudz garāki nekā parastiem cilvēkiem.

Ērms bija ilgi gulējis, šoreiz divdesmit gadu no vietas. Viņš jutās ļoti atpūties un tīksminājās par cilvēku baidīšanu.

Ērms devās uz mežu un pārvērtās par ugunīgi sarkanu zaķi, kuram uz muguras aug sikspārņa spārni, tad paslēpās koka dobumā. Tā bija laba vieta, no turienes viņš bija uzglūnējis jau iepriekš. Agrāk vai vēlāk garām bija jāiet kādai sēņotājai vai bērnam, kurš meklē zemenītes. Tad ērms svilpodams un brēkdams varēs brāzties laukā no savas paslēptuves. Pārbijies cilvēks bēgs ko kājas nes, un ērmam tas saģādās prieku.

Neviens nenāca. Ērms notupēja koka dobumā vairākas stundas, veselu dienu, bet mežs bija kluss un tukšs – cilvēku nebija.

„Nāksies pamēģināt kaut kur citur,” ērms nolēma un laidās uz pilsētu. Viņš izdomāja pārvērsties par asiņainu galvaskausu un noslēpās bēniņos. Lai spokotos, bēniņi bija lieliska vieta, un ērms tur bieži un veiksmīgi bija baidījis cilvēkus. Bēniņi ir patīkami krēslaini, un, ja tur iekliedzas briesmīgā balsī un taisa dažādus trikus, tad cilvēkiem no bailēm mati ceļas stāvus.

Ērms sameklēja noderīgus bēniņus un iekļuva tajos. Drošības pēc viņš uzaudzēja aļņa ragus, lai būtu vēl briesmīgāks.

Taču atkal neviens nenāca. Ērms tikai gaidīja un gaidīja, bet no cilvēkiem nebija ne miņas.

„Ar ko gan viņi nodarbojas, ja nav laika ne aiziet uz mežu, ne uzkāpt bēniņos?” ģerms aizvainots domāja. „Vai visi ir saslimuši? Būs jāparaugās!” Viņš kļuva neredzams un paslēpās zem kāpnēm.

Cilvēki bija mājās. Viņi nebija slimi. Tēvs sēdēja pie rakstāmgalda un darbojās ar datoru. Māte bija atlaidusies uz dīvāna un mazajā klēpj datorā kaut ko lasīja. Bērns tupēja kaktā un spaidīja mobilo telefonu.

– Ko viņi dara? – brīnījās ģerms.

– Viņi ir internetā, – zirneklis paskaidroja, – internetā ir visādas interesantas lietas. Tur ir feisbuku! Tur ir tviteris! Ak, tur gan ir aizraujoši!

– Vai tad es neesmu interesants? – ģerms uzmata lūpu un pārvērtās vispirms par suni ar piecām galvām, pēc tam par milzīgu prusaku un beigās par galvaskausu, kas spļauj uguni. Taču ļaudis pat nepaskatījās uz ģerma pusi, tikai, degunu iebāzuši datorā vai telefonā, turpināja spaidīt pogas.

– Nelīdz! – zirneklis vīpsnāja. – Pret feisbuku nespēj neko pasākt neviens ģerms.

– Gan redzēsi, es spēšu! – ģerms bija pārliecināts. – Redzēsi, ka es visus pārbiedēšu!

Viņš iegrima domās un prātoja diezgan ilgi. Beidzot risinājums bija rokā!

Kā jau teikts, ģerms spēja pārvērsties par jebko. Arī ielīst vismazākajā slēptuvē.

Viņš pārvērtās par feisbuku! Viņš iemuka tieši internetā.

Nākamajā brīdī bērns nometa telefonu, māte – klēpj datoru, bet tēvs brēkdams pielēca kājās. Tik briesmīgu feisbuku viņi vēl nekad nebija redzējuši!

Un ģerms atkal jūtās laimīgs.

- Kā tu vērtē pārāk stipru aizraušanos ar tehnoloģijām?
- Kāpēc dažāda vecuma cilvēki internetā pavada tik daudz laika?
- Vai tu esi saskāries ar biedējošu saturu internetā? Kā to atpazīt, izvairīties un rīkoties?

DROSS
INTERNETS.LV

Tītara recenzija

Reiz kādā gaiļa koncertā –
Tur arī tītars bija
Un savā putnu avīzē
Par gaili uzrakstīja:

„Kāds talants, reti sastopams!
Cik artistiska stāja!
Bij viss tik augstā līmenī,
Ko gailis nodziedāja!...”

Daudz labu vārdu pateicis,
Vēl tītars piezīmēja:
„Kā lakstīgala dziedāt pat –
Tas būtu gaiļa spējās.”

Var daudz ko ciest
Un gudri spriest,
Un rakstīt tā bez gala...
Bet gailis tomēr nedziedās
Nekad kā lakstīgala.

DROSS
INTERNETS.LV

- Vai var ticēt visam, kas rakstīts, ievietots internetā?
- Kāpēc internetā reizēm ir ievietota neprecīza, pārspīlēta, sagrozīta informācija? Kāds ir šādas informācijas publicēšanas mērķis?
- Kā pārbaudīt informāciju?

Datoristi

Pārsteidz mūs ar jaunu ziņu
Un ar jaunu saturu:
Mazdēls māca vecmāmiņu
Apieties ar datoru.
Pirmās klases meistars zina
To, kas datne ir un fails.
Peli labāk nepieminēt –
Omītei no pelēm bail.

DROSS
INTERNETS.LV

- Vai var apgalvot, ka tikai bērni un jaunieši prot labi strādāt ar datoru? No kā ir atkarīgs, vai cilvēkam ir / nav digitālās prasmes?
- Kā tu vērtē savas digitālās prasmes? Vai palīdzi citiem tās pilnveidot?
- Kā vislabāk var apgūt jaunas prasmes, iegūt zināšanas?

Pazudušais

Pazudis ir Jānītis
Iekritis kā akā.
Kur šim ienāk prātā iet,
Mammai nepasaka.

Meklējam pa pagalmu,
Šķūnī, klētī, kūtī.
Apmaldījies mežā būs,
Tur ir atrast grūti.

Vakars tumst, un mieru mēs
Meklēšanai metam.
Jancis slēpjas istabā –
Klejo internetā.

DROSS
INTERNETS.LV

- Kādu darbību un kāpēc sauc par „klejošanu internetā”?
- Kāpēc cilvēki mēdz bezmērķīgi pavadīt laiku internetā?
Ko tas dod?
- Kāds risks rodas, ja cilvēks daudz laika bezmērķīgi pavada internetā?

SaZVĒRestības teorija

Meža mieru pārtrauc kliedziens,
Sāpju vairs un žēlīgs spiedienu.

Zvēri aptur savas gaitas,
Apmet riņķī skatu raitu.

Piesardzīgi soļus sperot,
sanāk notikušo vērot.

Cietējs zaķis stāv un trīc,
Nesaprot, vai nakts vai rīts:
Esot snaudis meža malā
Ar zaķkāpostiem degungalā,
Kad negants zvērs tam sānos grābis
Ar asiem zobiem, varbūt knābi!

To saskatīt nav bijis laika,
Bet briesmīgs bijis tas un baigs.

Ziņa pāršalc mežu plašo,
Katrā krūmā bailes dvašo.

Stirna paslēpj atvases,
Un cauna alā bērņus nes.

Biezos krūmos lapsa sēd,
Un jenots tikai mājās ēd.
Pat lielais, brūnais lācis,
Šķiet, nervozēt ir sācis.

Klusāks mežs par klusu,
Nedzird lecam pat ne blusu.

Visi zvēri drūmi spriež,
Auisi spicē, zobus griež.

Šķiet, ka nezvērs uzbruks vēl,
savu dzīvību tik žēl!

Visiem skaidrs uzdevums,
Jāsaprot, kas uzbrūk mums!
Peles iepīkstējās klusi:
„Izskatās uz kaķa pusi...”
Lapsa vārdos bija skarba:
„Te viss ož pēc vilka darba.”
Jenots brēca: „Caur un caur,
Tas izskatās pēc dinozaur!”

Zalktis minēja par ēnām,
Kas slīdējušas pāri lēnām –
Varbūt vanags, varbūt ērglis,
Vai kāds tālu zemju mērglis?
Varbūt šakālis vai dingo,
Jā, patiesi, droši, bingo!

Nezvērs manīts nav ne acī,
Tomēr katram ir, ko sacīt.

Zvēram esot četri ragi,
Zvīnām klāti milzu nagi;
Atņirgts esot smirdošs purns,
No liekā svara sašķiebtis gurns;
Indes zobiem mute pilna,
Aste smaga tā kā milna.

Paiet dienas, aizrit naktis;
Klepo kukaiņi, rūc blaktis.
Saulei sveicot trešo dienu,
Jāsāk meklēt pavedienu,
Nodomāja ezis Adis,
Tā kā domāt viņš bij radis.
Jānoskaidro lietu šo,
Jāaptaujā cietušo.

Zaķis domīgs galvu šūpo,
Atcerēties monstros lūko.
Beigās nomurmina klusi:
„Gulēju uz otru pusi;
Briesmonis no krūmiem lēca,
Nepamanīju pār plecu...”

Ar pārējiem vēl grūtāk iet,
Fakti kopā nesaiet.
Zvēri mulst un uztraucas,
Viens uz otru atsauca.

Saules riets jau manāms tālē,
Ezis meklē pēdas zālē.
Nav tam bail
No monstra bargā,
Asas adatas to sargā.
Ietīdamies miglas dūmos,
Ezis droši dodas krūmos.

Visi zvēri aiztur elpu,
Griezīgs klusums pārņem telpu,
Kāds jau bilst, ka ezi žēl,
Varbūt atrunāt var vēl...
Visa dzīve tam ir priekšā,
Kādēļ mesties briesmās iekšā!?

„Nu ir skaidrs, kas prātus jauc,”
Ezis priecīgs skaļi sauc.
Atnāc, zaķi, notupies
Un zem krūma paskaties!
Vai tik tā nav tava vilna,
Ar ko pazare te pilna?
Skaties, draugs, – tas dadzis bija,
Kas tev sānu izpluināja!

Ak! Tas bija pārpratums,
Zvērus pārņem sašutums.
Bailēm lielas acis bija,
Zaķa bērnu sabaidīja.
Velti briesmonis ir pelts,
Zaķis tika dadža dzelts!

Briesmu stāsts nu būtu galā,
Ja ne otrā meža malā,
Kur bez brikšņiem nav nekā –
Ne taciņas, ne 5gā,
Kur, atstāts no lieliem bariem,
Zem kadiķiem un egļu zariem

Mīt gudrākie no zvēru cilts,
Kam bij` par šo ne auksts, ne silts.

Tie naivos zvērus nicina,
Ar galvu domāt aicina,
Un vienmēr meklēt mērķi slēpto,
Starp rindām dzirdēt nepateikto.

Zaķa lietā viss ir zināms,
Te nebūt nekā nav minams.
Ja šo lietu sīkāk pēta,
Skaidrs, tā ir korumpēta!

Zaķim paurī zāģu skaidas,
Ezis tikai visus baida.
Zvērus briesmonim grib nodot,
Lai viens pats var mežā ogot!
Briesmonis ir tepat blakus,
Tas ir slazds, ka es jums saku!

Daudzi nāca, apelēja,
Tikai muti atdzesēja.
Vienalga tiem, kad faktus sauc,
Un pretrunas tos nesatrauc.

Tā nu mežā vēl arvien
Daudzi tic, ka šobaltdien,
Tad, kad koki tumsā grimst,
Briesmonis pa mežu klimst...

- Vai Tu kādreiz esi saskāries ar viltus ziņām internetā? Pastāsti!
- Kā rodas viltus ziņas? Kam ir izdevīgi tās radīt?
- Kā var pārbaudīt informācijas patiesumu? Kāpēc tas ir svarīgi?
- Kā atšķiras fakts un viedoklis?
- Vai pazīsti kādu, kurš izplata vai ir noticejis viltus ziņām? Pastāsti!

DROSS
INTERNETS.LV

Sveiki, kā klājas?

Mans telefons fonā grib sauli pār jūru,
Bet es gribu monstriņu –
LIELU!

Mans telefons lūdz, lai fočēju kaijas.
Es fočēju dubļus uz ielas.

Mans telefons, jūtu, grib atpūsties reizēm
Un klusu pasēdēt plauktā.
– Nē, mīļais, – es saku, –
tava īstākā vieta
ir vienīgi manā plaukstā!

Mans telefons strādā, strādā un strādā –
es gādāju darbu pēc darba.

Draugu man daudz – tiem uzrakstu īsziņas,
kad pagalmā paeju garām.

Nav laika, nav laika, man telefons rokās –
TĀ ejot, redz vienīgi kājas...

Lūk, Tominš iet garām, iet Tomass un Kārlis.
Es rakstu: HEI, SVEIKI,
KĀ KLĀJAS?

DROSS
INTERNETS.LV

- Kāpēc tika radīts mobilais tālrunis?
- Vai un kāpēc pārāk stipra aizraušanās ar mobilajām ierīcēm ir nevēlama, bīstama?
- Kā atšķiras saziņa reālajā dzīvē un mobilajās ierīcēs?
- Kāpēc dažiem cilvēkiem ir ļoti stipra vēlme pavadīt laiku mobilajās ierīcēs? Kā šo atkarību var mazināt?

Pazudušais tētis

Tā kā tumšā, dziļā akā,
caurumā ne pārāk jaukā
mūsu tētis datorā iekrīt
ik pa brīdim un – netiek no tā laukā.
Sākumā pazūd acis, deguns,
ausis un pleci zust iekšā neapstājas,
vēl pēc pāris stundām var redzēt,
kā pēdējās pazūd arī kājas.
Un viss mūsu lielais un stiprais tētis
beidzot tajā kā atvarā nozūd –
mēs saucam un saucam viņu ārā,
bet sadzirdēt mūs laikam ir ļoti grūti.
Tad novijam stipru, stipru virvi,
metīsim iekšā, lai ķeras viņš klāt,
un velkam ar mammu abi šo laukā,
bet... reizēm gadās, ka nesanāk.

DROSS
INTERNETS.LV

- Ko pieaugušie visbiežāk dara internetā?
- Vai jums ģimenē ir kopīga vienošanās par interneta lietošanas ilgumu, vietu, citi noteikumi?
- Kāpēc cilvēkiem var rasties atkarība no interneta, tehnoloģijām?
- Kas liecina, ka cilvēkam ir radusies atkarība?
- Kā rīkoties, ja pamani, ka tev tuvs cilvēks ir kļuvis atkarīgs no interneta, tehnoloģijām?

Skaidrs, ka tā ir patiesība

Šaušalīgs notikums! – drebinājās kāda vista, kas dzīvoja tai pilsētas daļā, kur šis notikums nebija norisinājies. – Tas ir šaušalīgs atgadījums vistu kūtī!

Un tad viņa atstāstīja šo briesmīgo notikumu, un pārējām vistām spalvas šausmās saslējās stāvus. Skaidrs, ka tā bija patiesība, ko viņas dzirdēja.

Tas notika citā pilsētas daļā, kādā vistu kūtī. Saule rietēja, un vistas lēca laktā. Viņu vidū bija arī balta vistiņa ar īsām, pūkainām kājiņām. Lecot uz laktas, viņa netīšām ieknāba sev – un viņai izkrita maza, balta spalviņa.

– Re nu, kā man gadījās! – viņa noteica. – Nekas, jo vairāk spalvu es sev izplūkšu, jo skaistāka izskatīšos.

Tas bija teikts pa jokam, jo viņa bieži mīlēja jokot. Un tad viņa iemiga.

Visapkārt valdīja tumsa, vistas sēdēja cieši cita pie citas un bija iemigušas, tikai tā, kas sēdēja vistuvāk baltītei, vēl negulēja. Viņa piebikstīja savai kaimiņienei un pačukstēja:

– Vai dzirdēji, kas nupat tika sacīts? Es negribu nevienu nosaukt vārdā, bet mūsu vidū ir vista, kas grib sev izplūkt visas spalvas, lai izskatītos skaista.

Taisni virs vistām bēniņos dzīvoja pūce ar savu pūces vīru un pūces bērniem. Viņu ģimenē visiem bija smalka dzirde, tāpēc viņi dzirdēja visu, ko vista čukstēja.

– Vīrs, vai tu dzirdēji? Kūtī ir vista, kas tiktāl aizmirsusi, kā vistai jāuzvedas, ka izplūc sev visas spalvas! Tas man jāpastāsta kaimiņu pūcei! – un pūce aizlidoja.

– Uhū! Uhū! – pēc brītiņa abas pūces brēca, notupušās pie kaimiņu mājas baložiem. – Vai esat jau dzirdējuši? Kāda vista sev izplēsusi visas spalvas! Viņa nosals kā likts, ja jau nav nosalusi! Uhū! Uhū!

– Kurrr? Kurrr? – dūdoja baloži.

– Tepat kaimiņu pagalmā! Mēs to redzējām tikpat kā pašas ar savām acīm! Tas ir garš stāsts, to nemaz izstāstīt nevar, bet skaidrs, ka tā ir patiesība!

– Trrakki! Trrakki! – baloži nesa ziņu tālāk.

– Kaimiņos esot kāda vista vai pat divas, kas izplēsušas sev vistas spalvas, lai atšķirtos no citām. Tā var saaukstēties un nomirt, un šīs divas jau arī esot pa galam!

– Augšā! Augšā! Kikarigā! – brēca gailis, modinādams vistas. – Kaimiņos trīs vistas noplēsušas sev visas spalvas! Stāstiet to visiem, tas ir briesmīgs stāsts!

– Stāstiet tālāk! – svilpa sikspārņi un kladināja vistas.

Un tā šis stāsts apmeta loku pa visu pilsētu, un beidzot atgriezās tur, kur bija cēlies.

– Piecas vistas, – tā tagad skanēja šis stāsts, – izplūkušas sev visas spalvas un nobeigušās.

Un mazā vistiņa, kura bija pazaudējusi vienu spalviņu, nepazina vairs šo stāstu un nosolījās par to uzrakstīt avīzei. – Tas būs brīdinājums visām vistām!

Un šis notikums iekļuva avīzēs, visi to lasīja un teica:

– Skaidrs, ka tā ir patiesība! Kādas šausmas!

Un ko mēs teiksim? Tā nūdien ir patiesība, ka no vienas nieka spalviņas var izpūst piecas vistas un vēl daudz ko vairāk.

- Kāpēc cilvēki dalās ar nepatiesu informāciju?
- Kāpēc cilvēki internetā grib izskatīties skaistāki, veiksmīgāki, interesantāki nekā reālajā dzīvē?
- Kāpēc cilvēki vairāk ievēro kliežošus, provokatīvus ziņu virsrakstus, attēlus?
- Kāpēc cilvēki internetā aizvaino, raksta nepieklājīgus komentārus, sāpina cits citu?

DROSS
INTERNETS.LV

Karaļa jaunais tērps

Pirms daudziem gadiem dzīvoja kāds karalis, kam tik pārmērīgi patika jauni, skaisti tērpi, ka viņš izdeva visu naudu, lai tikai vienmēr būtu grezni ģērbies. Viņš mainīja drēbes katru stundu; par citiem karaļiem parasti dzird, ka viņi atrodas valsts padomē, kur izlemj svarīgus jautājumus, bet par šo vienmēr dzirdēja, ka viņš patlaban pārgērbjoties.

Pilsētā apgrozījās daudz ļaužu, un reiz tanī ieradās divi blēži. Viņi uzdevās par izslavētiem audējiem un apgalvoja, ka mākot izaust skaistākos audumus pasaulē. Ne vien raksts un krāsas esot apbrīnojami, bet audumam turklāt piemītot tā neatsveramā īpašība, ka tas ikvienam paliekot neredzams, kas vai nu nederot savam amatam, vai esot muļķis.

– Vareni! – karalis, to dzirdot, nopriecājās. – Ja man būs mugurā apģērbs no tāda auduma, tad es viegli varēšu atšķirt muļķus no gudriem un uzzināt, kādi vīri manā valstī neder savam amatam. Lai viņi noauž man šādu audumu!

Blēži uzstādīja divas stellas un izlikās aužam. Katru dienu viņi pieprasīja vissmalkāko zīdu un krāšņāko zelta diegu, visu sabāza savās kabatās un klabināja tukšās stellas līdz vēlai naktij.

Pēc kāda laika karalim iegribējās zināt, cik tālu audēji tikuši ar aušanu, bet pašam nebija drosmes iet skatīties. Visa pilsēta jau zināja, kādas brīnumainas īpašības piemīt audumam, un katrs degtin dega ziņkārē, kurš kaimiņš izrādīsies muļķis vai amatam nederīgs.

„Sūtišu pie audējiem savu veco, godīgo ministru,” karalis nosprieda, „par viņu es varu būt pilnīgi drošs. Viņš ir prātīgs vīrs un savam amatam piemērots.”

Vecais ministrs iegāja zālē, kur blēži sēdēja un auda.

– Lai dievs žēlīgs, – ministrs izdvesa, acis iepletis, – es taču stellēs nekā neredzu! Taču skaļi viņš nebilda ne vārda.

Abi blēži lūdza, lai viņš esot tik laipns un pienākot tuvāk, un tad apjautājās, vai auduma raksts esot skaists un krāsas košas. Viņi izlikās taustām, staipām un burzām audumu, lielidami to, un nabaga ministrs izskatīja vai acis no pieres, tomēr nekā neredzēja, jo tur nekā nebija.

„Ak vai!” viņš domāja. „Vai patiesi es esmu muļķis? Vai nederu savam amatam? Nē, es nedrīkstu sacīt, ka audumu neredzu, jo ko tad karalis iesāks bez manis, ja man vajadzēs aiziet?”

– Kāpēc jūs neko nesakāt? – jautāja viens blēdis. – Vai jums audums nepatīk?

– Kā nu ne, tas ir ļoti labs, – ministrs atbildēja, blenzdams caur brillēm uz tukšajām stellēm. – Skaists raksts un košas krāsas. Es ziņošu karalim, ka man tas varen patīk.

– Mums prieks to dzirdēt! – palocījās abi audēji.

Visā pilsētā runāja tikai par brīnumaino audumu. Beidzot arī pats karalis sadūšojās un devās audumu apskatīt.

– Vai tas nav lielisks audums? – ministrs teica. – Paskatieties, jūsu karaliskā augstība, kāds raksts un kādas krāsas!

Un viņš norādīja uz tukšajām stellēm, jo ticēja, ka pārējie noteikti redz audumu. „Kad tevi piķis!” karalis satrūcies nodomāja. „Es taču neko neredzu! Tas ir briesmīgi! Vai es esmu muļķis? Vai nederu savam amatam? Tas būtu pats šausmīgākais, kas varētu atgadīties!”

– Jā, audums ir ļoti skaists, – viņš beidzot noteica, pūlēdamies rādīt apmierinātu seju. Viņš taču nevarēja atzīties visa galma priekšā, ka neko neredz. Pavadoņi tāpat neko neredzēja, lai kā bolīja acis, tači visi atkārtoja karaļa vārdus, ka audums esot skaists, un ieteica karalim uzvilkt jauno tērpu pirmo reizi lielajā svētku gājienā.

Svētku priekšvakarā blēži visu nakti nosēdēja pie darba. Viņi izlikās, ka noņem audumu no stellēm, griež to ar lielām šķērēm, šuj ar adatām, kurās nav pavediena, un beidzot noteica:

– Tā, nu tērps ir gatavs!

Karalis ieradās pie viņiem dižciltīgāko galminieku pavadībā, un blēži pacēla rokas gaisā, it kā tanīs ko turētu:

– Re, tie ir svārki! Tās ir bikses! Tas ir mētelišs! Viss viegls kā tīmeklītis! Karaliskā augstība pat nemanīs, ka tai apģērbs mugurā, bet taisni tas ir pats jaukākais! Vai jūsu karaliskā augstība atļaus novilkt savas drēbes, lai varam spoguļa priekšā uzvilkt jauno tērpu? – blēži jautāja.

Karalim novilka visu, kas vien bija mugurā, un blēži izlikās, ka ģērbj viņu no jauna.

Karalis locījās un grozījās spoguļa priekšā, un abi ģērbēji daudzinaja:

– Pasaulīt, cik labi šis tērps piestāv viņa karaliskajai augstībai! Nevienam karalim visā pasaulē nebūs tērpa ar tādu rakstu un tādām krāsām! Turklāt šis tērps ir nenovalkājams!

Karalis soļoja caur pilsētu un visi ļaudis uz ielām sauca:

– Ak debestiņ, cik pasakaini skaists ir karaļa jaunais tērps! Cik brīnišķīgi viss piestāv!

Katrs centās izrādīt, ka redz tērpu, un šķielēja uz kaimiņu, slepenībā cerēdams, ka starp tiem gadīsies kāds mulķis vai amatam nederīgs. Taču visi kā viens skaļi apjūsmoja karaļa jauno tērpu.

– Bet viņam jau nav nekā mugurā! Viņš ir kails! – pēkšņi iesaucās kāds mazs bērns.

– Bērns runā patiesību, – sacīja bērna tēvs, un ļaudis čukstus stāstīja tālāk, ko bērns teicis.

– Viņam nekā nav mugurā! Karalis ir kails! – beidzot skaļi sauca visi ļaudis.

Karalis pārbijās, jo viņam pašam arī šķita, ka saucējiem taisnība. Taču tagad bija par vēlu kaut ko darīt, cits nekas neatlika – vajadzēja izturēt līdz galam. Un viņš saslējās vēl staltāk un soļoja tālāk.

- Vai zini, kā internetā darbojas algoritmi? Kā tie ietekmē informāciju, kuru tu saņem?
- Vai zini, kas ir informācijas burbulis? Kādi ir tā ir ieguvumi / riski?
- Vai vari raksturot, kādā informācijas burbulī tu dzīvo?

DROSS
INTERNETS.LV

Diena, kad ome salauza internetu

– Tas vairs neiet, – teica ome. Viņa sēdēja pie datora un klikšķināja peli. Katru reizi, veicot dubultklikšķi, viņa teica: – Klik, klik.

Tifānija pacēla acis no savas puzzles. Paskatījās uz omi.

– Kas neiet? – jautāja Tifānija.

– Internets, – teica ome. – Skaties! Klik, klik. Bet nekas nenotiek.

– Kas ir internets? – jautāja Tifānija.

– Tu tiešām neko nesaproti, – teica Maksis. Viņš gulšņāja dīvānā ar telefonu rokā un rakstīja īsziņas savam labākajam draugam. Maksim bija jau desmit gadu.

– Internets, – Maksis skaidroja savai mazajai māsai, – ir kā korķa tāfele virs mana rakstāmgalda. Tikai daudz, daudz lielāka! Saproti? Tur var piespraust ziņas vai fotogrāfijas, vai stāstus, vai krāsojamās bildītes, pat mūziku un filmas, un visu iespējamo. Un jau ļoti daudzi cilvēki ir piesprauduši pie interneta dažādas lietas. Tāpēc šobrīd uz daudziem jautājumiem atbildes var atrast tieši tur. Diemžēl atbildes mēdz būt arī nepareizas, jo ne jau visi, kas klikšķinās internetā, ir gudri. – Internets, – teica Maksis, – savieno visus mūsu datorus un telefonus, un vēl daudzas ierīces. Tāpēc caur internetu var runāt arī ar citiem cilvēkiem. Vai spēlēt spēles. Vai sūtīt ziņas. To tagad daru arī es.

Viņš nospieda savā telefonā *Sūtīt*, bet telefons nesūtīja. Tādēļ viņš vēlreiz nospieda *Sūtīt*. Un vēlreiz.

– Internets tiešām vairs neiet, – viņš pārsteigts secināja.

– Es taču teicu, – sacīja ome. – Man šķiet, ka es salauzu internetu.

– Tu nevari salauzt internetu, – sacīja Maksis.

Bet tur viņš maldījās. Ome tik tiešām bija salauzusi visu internetu. Visu internetu. Visā pasaulē. Salauza. Ome. Netīšām. Klik, klik.

DROSS
INTERNETS.LV

- Vai vari izskaidrot, kā darbojas internets?
- Vai internetu var salauzt? Kādos gadījumos internets nedarbojas?
- Kādas ierīces, procesi nodrošina interneta darbību?

Bērni ir karali

Mēs nupat uzzinājām, ka bijusī YouTube zvaigzne Kimija Diore iesniedz tiesā prasību pret saviem vecākiem par to, ka tie ir aizskāruši viņas tiesības uz tēlu, pārkāpuši privātumu un pieņēmuši nepareizus pedagoģiskus lēmumus. Kimija Diore nu ir kļuvusi par piekto bērnu influenceri, kurš, kļuvis pilngadīgs, iesniedz sūdzību par saviem vecākiem. Jaunatnes vidū arvien plasāk izvēršas kustība par atslēgšanos no tīkliem un atstāto pēdu samazināšanu tīmeklī. Kļuvuši pieauguši, daļa no viņiem nonāk pie atziņas, ka pār viņiem gulst smags digitālās pagātnes slogs, kura dēļ uz anonimitāti pat nav ko cerēt. Piesaucot tiesības uz tēlu un digitālo neskartību, viņi vēršas tiesā, lai panāktu to, ka vecāki izņem no sociālajiem tīkliem fotogrāfijas vai video, ko tie viņu bērnībā ir publicējuši vai tagojuši. Daži pat pieprasa zaudējumu atlīdzību.

Bērnām, ko vecāki filmē kādam interneta kanālam, nav izvēles. Viņš ir ieslodzīts sprostā, kur uz spēles tiek liktas jūtas pret vecākiem, turklāt drīz vien nāk klāt arī ekonomiskās važas, jo lielākā daļa ģimeņu pārtiek no šiem ienākumiem. Turklāt jaunieši, kas šodien iesniedz sūdzības, ļoti agri saskārās ar prasībām, kuras nebūt nevajadzētu izvirzīt bērnam, proti, kā valdzināt, reklamēt, atbildēt faniem, pārvaldīt savu tēlu un tamlīdzīgi. Daudzi par to šodien maksā dārgu cenu – šiem bērniem pieaugot ir grūti izveidot veselīgas attiecības ar vienaudžiem. Tie bērni, kurus no pašas bērnības izlika apskatei YouTube vai Instagram, spēlēja sevi katru dienu savās mājās. Paši savā istabā, viesistabā, virtuvē un kopā ar īstajiem vecākiem. Es patiešām runāju par lomu, jo kameras priekšā neviens nespēj būt viņš pats. Zināt, visu laiku tēlot ir nogurdinoši.

DROSS
INTERNETS.LV

- Kāpēc no interneta nekas nepazūd?
- Vai ikvienam ir tiesības izlemt, ko par viņu citi izvietoj internetā?
- Vai drīkst izvietot informāciju (tekstu, attēlu, video u.c.) par kādu bez šī cilvēka akcepta? Kādos gadījumos jā, kādos nē?
- Vai tu esi domājis, kā jūtas digitālā satura veidotāji?
Vai vēlies pats par tādu kļūt?

Pasaka par Rūķi Urķi

Kādā karaļvalstī dzīvoja rūķis, kuram patika visur urķēties. Urķējās viņš degunā, ausīs, koka dobumos, peļu alās, grāmatās, laboratorijās, tāpēc visi viņu sauca par rūķi Urķi. Un urķējās viņš ne jau tāpat vien – viņš gribēja palīdzēt un atrisināt visas karaļvalsts problēmas. Tieši tāpēc rūķis Urķis uzbūvēja datoru. Nu datori bija visās mājās, skolās, iestādēs, palīdzot ātrāk paveikt darbus, rēķināt, sazināties vienam ar otru un vēl, un vēl, un vēl. Visi dzīvoja laimīgi, taču kādu dienu notika nelaime – tika nozagta princese. Karalis saņēma e-pasta vēstuli no princeses zagļiem. Tajā bija teikts, ka viņi mainīs princesi tikai pret pusi karaļvalsts. Pirms šo prasību izpildīt, karalis devās pie rūķa Urķa un lūdza padomu. Urķis tik ilgi urķējās savā datorā, kamēr noteica zagļu atrašanās vietu un paziņoja to karalim. Karalis sapulcināja karaspēku, aplenca Urķa norādīto vietu, sagūstīja laupītājus un atguva savu meitu.

Karalis bagātīgi apbalvoja Urķi. Par iegūto naudu Urķis uzcēla lielu zinātnisko laboratoriju un turpina taisīt eksperimentus vēl šobaltdien.

DROSS
INTERNETS.LV

- Kādas ir tev nozīmīgākās datora funkcijas, iespējas?
- Vai tu izzini arvien jaunas datora funkcijas, iespējas?
- Kā atšķiras cilvēki, kuri prot izmantot daudzveidīgas datora iespējas, funkcijas, no tiem, kuri neprot?

Ķepaiņa nedienas

Lācim Ķepainim vecāki dzimšanas dienā uzdāvināja mobilo telefonu. Jau nākamajā dienā viņš lejuplādēja dažādas spēles un lietotnes. Un tavu prieku – internets bija neizsmeļams! Katru dienu Ķepainis atrada ko jaunu, viņš lejuplādēja un skatījās visu pēc kārtas.

Jau pēc mēneša Ķepainis vairs neizlaida telefonu no rokām. Tas viņam bija līdzīgs visur, pat pārejot ielu, Ķepainis neskatījās luksoforā, bet gan telefonā. Kas tad tur, ja kādai mašīnai straujāk jānobremzē.

Kad draugs Reksis aicināja Ķepaini spēlēt futbolu, viņš aizvien biežāk atteica, sakot, ka nav laika. Un nebija jau arī, jo katru dienu parādījās jauni, smieklīgi video un Ķepainis gribēja noskatīties pilnīgi visus. Arvien biežāk Ķepainim sāpēja acis, galva, mugura un viņš vairs nemaz negribēja mācīties. Tikai atverot telefonu, viņš jutās ļoti labi.

Kādu dienu Reksis atkal aicināja Ķepaini uzspēlēt futbolu, un tavu brīnumu – Ķepainis piekrita. Ķepainis iznāca ārā ar telefonu rokās, apsēdās pie futbola laukuma un sāka skatīties telefonā smieklīgus video par futbolu. Reksis laukumā ar bumbu bija viens. Šajā mirklī Reksis saprata, ka ar Ķepaini vairs nav labi, un nolēma runāt ar Ķepaiņa vecākiem. Domāts – darīts.

Ķepaiņa vecāki uzklausa Reksi, brīdi padomāja un uzlika Ķepaiņa telefonam lietošanas laika ierobežojumu. Sākumā Ķepainis dusmojās gan uz Reksi, gan vecākiem. Ko lai dara 24 stundas, ja tikai vienu no tām var skatīties video telefonā un spēlēt spēlītes? Pirmajā dienā Ķepainis drūmi sēdēja istabā, otrajā jau izgāja ārā, bet trešajā pats piezvanīja Reksim un uzaicināja paspēlēt futbolu. Pēc nedēļas abi draugi iestājās sporta skolā un sāka spēlēt futbolu komandā „Ašie”. Par katru vārtos iesisto bumbu Ķepainis izjuta īstu prieku un lepnumu.

Telefonu Ķepainis tagad lietoja, lai piezvanītu vecākiem un Reksim, un reizēm nosūtīja klasesbiedriem ziņu, aicinot uz futbola spēli.

DROSS
INTERNETS.LV

- Kāpēc var rasties atkarība no interneta, mobilā tālruņa?
- Kā pamanīt un rīkoties, ja kāds tev tuvs cilvēks ir kļuvis atkarīgs?
- Kā mainās dzīve, ja esi atkarīgs no interneta, mobilā tālruņa?

Komentāri internetā un draudzība

Reiz dzīvoja lapsa Laima un trusenīte Hopa. Viņas abas dzīvoja Joku ciematā, mācījās vienā klasē un bija labas draudzenes. Arī Ziemassvētku vecītim vēstuli viņas rakstīja kopā un pat vēlējās, lai tas atnes vienu un to pašu – jaunu mobilo telefonu.

Pienāca ilgi gaidītie Ziemassvētki. Ziemassvētku vecītis bija izpildījis meiteņu lūgumu – atverot dāvanu maisiņu, gan Laima, gan Hopa tajā ieraudzīja kāroto mobilo telefonu. Draudzenes bija neapraktāmi priecīgas. Taču jau pēc dažām nedēļām Hopa pamanīja, ka Laima ir ļoti mainījusies, kļuvusi ļauna un dzelīga gan pret viņu, gan pret citiem bērniem. Lapsa internetā rakstīja nejaukus komentārus, apsmēja citu izskatu, pateikto skolā, uzvedību pagalmā, jo viņa no sirds ticēja, ka tā kļūs populāra.

Gāja laiks. Hopai un ciemata bērniem bija bail atvērt savus profilus, jo tur vienmēr bija lasāmi lapsas Laimas ļaunie komentāri. Kādu dienu lapsas mamma Aiva nejauši pamanīja meitas rakstīto internetā un nolēma Laimu pārmācīt. Mamma apsolīja sarūpēt meitai patīkamu pārsteigumu, ja vien viņa vienu mēnesi nerakstīs neko sliktu par citiem bērniem internetā. Laima sākumā apsolīja, taču nespēja šo noteikumu izpildīt un turpināja publicēt ļaunus komentārus. Viņa tik ļoti gribēja kļūt populāra, taču kā tad tā – ne Hopa, ne citi bērni ar viņu vairs nedraudzējās. Beigu beigās Laimai kļuva bēdīgi un garlaicīgi, viņa saprata, ka ir pēdējais brīdis mainīties. Viņa izcepa gardus kūksniņus, sadūšojās un gāja atvainoties ciemata bērniem.

Laima nostājās bērnu laukumā vidū un teica: „Es atvainojos par briesmīgajiem komentāriem. Pirmajai es atvainojos Hopai, kuru sāpināju visvairāk. Es tā rīkojos, jo domāju, ka visi lasīs manus komentārus un gribēs draudzēties ar mani. Taču es kļūdījos, un man ir kauns par savu rīcību. Jūs esat labi draugi un man ļoti pietrūkst. Es izcepu kūksniņus, lūdzu, cienājieties.” Bērni saskatījās, uzdeva dažus jautājumus lapsai, lai pārliecinātos, ka viņa tiešām nožēlo izdarīto. Kad nevienam vairs nebija nekādu šaubu, bērni sāka smaidīt un piedeva Laimai. No tās dienas Laima ir mainījusies un viņai atkal ir daudz draugu. Tagad viņa internetā publicē tikai svarīgas ziņas, uzslavē un uzmundrina citus.

DROSS
INTERNETS.LV

- Vai vari izskaidrot, kas ir mobings?
- Vai un kāpēc internetā cilvēki biežāk un vairāk sāpina viens otru nekā reālajā dzīvē?
- Kā rīkoties, ja redzi mobinga situāciju?

Pasaka par Gliemezi Jūtūberi

Tas notika pagājušajā vasarā, kad Pļavas skolas skolnieks Gliemezis nolēma: „Laiks izveidot savu jūtūbkontu! Gribu būt slavens!” Pirmajā video viņš nolēma filmēt lapu salātu gatavošanu. Tas izklausījās apmēram tā: „Sveeei-ki, drauu-gi! Šooo-dien essss tai-sīīšu sa-lāāā-tiņuss.” Viņš runāja lēni, cītīgi griezdamas zaļās lapiņas, un beigās teica: „Visssss ga-tavs! Lūūū-dzu, ko-men-tēējiet!”

Jau pēc dažiem mirkliem Gliemezis saņēma vairākus komentārus. Lapsene dzēlīgi rakstīja: „Ha, glumais zaļpēdi, salātiņus sagribējās?” Savukārt franču taurenīte Esparsetas Zilenīte rakstīja: „C'est dégoûtant. Qui peut manger quelque chose comme ça! Beurk!” („Tas ir briesmīgi. Kurš gan kaut ko tādu var ēst! Fui!”). Gliemezi šie komentāri pilnībā satricēja.

Nākamajā dienā Gliemezis nebija ieradies skolā. Gliemeža draugi – Skudra, Sienāzis un Briežvabole – pēc stundām devās pie Gliemeža un taujāja: „Kāpēc tu šodien nebiji skolā? Kas noticis?” Gliemezis lēnāk nekā parasti izlīda no mājiņas un bēdīgā balsī pastāstīja, kas noticis. Draugiem bija žēl Gliemeziša, un viņi nolēma palīdzēt, dodot vislabākos padomus.

Pirmo padomu deva Briežvabole: „Bloķē kontu!” Savukārt Skudriņa, kura vienmēr bija vislabākā sarežģītu situāciju risinātāja, noteica: „Mierīgi aprunājies ar Lapseni un pastāsti, kā tu jūties!”

Pēdējais savu padomu deva dzejnieks Sienāzis:

„Aizmirsti šo gadījumu,

Uztver to kā nieku.

Turpmāk dari tikai to,

Kas sagādā tev prieku.”

Uzklausot draugus, Gliemezis saprata, ka šo situāciju pat viņš var ātri atrisināt un sēdēt un bēdāties nav nekādas jēgas. Acumirkli viņš izlēma savu kontu slēgt līdz brīdim, kad tiešām varēs ko interesantu un noderīgu pastāstīt citiem. Tad viņš smaidot pasniedza draugiem salātus, ko visi ar gardu muti arī notiesāja.

DROSS
INTERNETS.LV

- Vai tev ir savs profils kādā sociālajā tīklā?
Pastāsti, kāds tas ir, ko un kāpēc tu publicē!
- Vai un kāpēc internetā ir vieglāk kļūt populāram nekā reālajā dzīvē?
- Kāpēc internetā cilvēki reizēm raksta nepieklājīgus, aizvainojošus komentārus?

Notikumi mežā

Bija jauks, saulains vasaras dienas rīts. Zaķenīte Mollija rīvēja burkānus brokastīm, lācis Pēcis krāca savā meža mājā, vāverīte Betija skrubināja koka dobuma mājīņas sienas, lai tās būtu gludas un tīras, savukārt vilks Pelēcis vēroja debesis. Un tad notika kaut kas pavisam dīvains. Debesīs parādījās sarkans izpletņis ar lielu kasti, kas strauji tuvojās mežam. Vilks Pelēcis sauca: „Draugi, draugi! Nāciet ātri – kaut kas pie mums lido!” Draugi, nedaudz izbijušies, noslēpās – viens koka dobumā, cits krūmos – un gaidīja – kas nu būs?

Ar milzu blīkšķi kaste novēlās zemē. Zvēri dega nepacietībā uzzināt, kas kastē ir iekšā? Mollija mudināja Pēci: „Tu esi vislielākais un stiprākais – paskaties, kas tur ir!” Pēcis, vēl nedaudz miegains, izlīda no krūmiem un lēni kustējās noslēpumainās kastes virzienā. Lai arī Pēcis bija drosmīgs lācis, verot kasti, arī viņš bija pamatīgi nobijies. „Tas taču ir dators!” iesaucās Mollija, lūrot pār Pēča plecu. „Diez kurš to mums ir atsūtījis?” domīgi noteica Betija. „Jā, esmu par datoriem dzirdējis no sava brālēna Džo. Tās ir ļoti labas ierīces, kas atvieglos mūsu ikdienu,” noteica Pelēcis. Visi priekā sita ķepas, nu gan varēs internetā iepirkties, sazināties ar draugiem, radiem, ai, cik labi, cik jauki. Viss tiešām bija labi līdz brīdim, kad lācis Pēcis atrada iepazīšanās sludinājumu. Fotogrāfijā bija redzama skaista lācene, nu gluži kā no žurnāla vāka. Viņš uzreiz uzrakstīja viņai garu, garu vēstuli. Tā kādu laiku Pēcis ar savu draudzeni sarakstījās, līdz pienāca laiks domāt par tikšanos. Lācene gan negribēja tikties, bet Pēcis bija uzstājīgs. Savukārt meža iemītnieki bija dzirdējuši ziņas no kaimiņu meža – apkārt klejojot kāds ļaundaris, kurš izliekas par jauku dāmu un ievilina citus nepatīkšanās. Draugi šīs ziņas pastāstīja arī Pēcim, bet Pēcis tik atmeta ar roku un pat neklausījās.

Kādu rītu Pēcis vairs nekur nebija atrodams. „Ļoti, ļoti dīvaini,” noteica Pelēcis. „Domāju, ka mums jāpaskatās datorā – ko Pēcis rakstījis savai draudzenei, tad sapratīsim, ko darīt tālāk,” teica Mollija. Zvēri piesteidzās pie datora un izlasīja pēdējo vēstuli, ko rakstījis Pēcis: „Tiekamies pie Lielās egles šodien pulksten 10.” Pulkstenis rādīja 9.50. Draugi skrēja uz norādīto tikšanās vietu, skrēja tik ātri kā nekad. Pa ceļam Mollija ieskrēja meža policijas iecirknī un brīdināja par situāciju. Lieta bija ļoti nopietna!

Lācis Pēcis ar medus burciņu rokās laimīgs gaidīja savu lāceni pie Lielās egles, sapņojot par tās skaistumu. Viņam nebija ne mazāko aizdomu par draudošajām nepatīkšanām. Meža policija kopā ar Pēča draugiem jau bija atsteigusies uz notikuma vietu un slēpās krūmos, lai vajadzības gadījumā varētu mesties palīgā. Un ilgi nebija jāgaida. Pēcim no kaimiņu meža puses strauji tuvojās liels un pinkains lācis. Visi zināja, ka tūlīt sekos kas nelāgs, jo meža policijai bija ļaundara foto. Pēc policista svilpes signāla visi metās ārā no krūmiem un aizturēja Pinkaini. Pinkainis tika aizvests uz meža policijas iecirkni. Pēcis, pavisam apstulbis un skumīgs, nosēdās egles pakājē un sēdēja tur ilgi, ilgi. Pienāca vakars, draugi apsēdās ap ugunskuru, tikai Pēcis vēl apjucis sēdēja zem egles un pārdzīvoja par notikušo. Tomēr draugu jautrā dziedāšana lika arī Pēcim mazliet pasmaidīt, un viņš lēnām un nesteidzīgi tiem pievienojās. Kad dziesma beidzās, Pēcis domīgi noteica: „Draugi, dators un internets ir laba lieta, bet nedrīkst akli uzticēties visam, ko tur lasi, redzi vai dzirdi! Re, kā man viss nelāgi sanāca.” „Neuztraucies, Pēci! Tāpēc jau ir ģimene un draugi, lai viens otru uzmanītu,” noteica Mollija.

Bet dziļi sirdī katrs saprata, ka šis notikums visiem liks būt daudz uzmanīgākiem internetā. Nākamajā rītā Pelēcis ierosināja izveidot izglītojošus paziņojumus, lai arī citi padomātu par drošību internetā. Draugi apsēdās pie datora, un Betija sāka rakstīt: „Ne viss, ko tu redzi internetā, ir patiesība. Esi uzmanīgs!”

Tā nu Mollija, Betija, Pelēcis un Pēcis turpināja savas ikdienas gaitas mežā un izveidoja konsultāciju aģentūru, lai ikviens meža iemītnieks prastu droši lietot datoru un internetu.

- Kāpēc internetā cilvēki reizēm uzdodas par kādu citu?
- Kā noskaidrot, vai cilvēks, ar kuru tu sazinies, ir īsts un nemelo?
- Ko nozīmē privāta informācija un kā to sargāt?

DROSS
INTERNETS.LV

Pasaka par princesi Lauru un nepatikšanās sociālajos tīklos

Sensenos laikos Ziedu karaļvalsts pilī dzīvoja princese Laura. Princeses vecāki bieži bija aizņemti ar karaļvalsts vadīšanu un nevarēja pavadīt laiku kopā ar Lauru. Pilī citus cilvēkus neielaida, jo pils pagrabos bija paslēptas lielas bagātības, tāpēc princesei ļoti bieži bija vientuļi.

Kādā parastā dienā karalis Laurai uzdāvināja datoru un viņa beidzot sāka iepazīties ar citiem bērniem sociālajos tīklos. Jau pavisam drīz Laura internetā sāka sarakstīties ar Sindiju. Sindija rakstīja, ka dzīvo ļoti nabadzīgi, viņai ir liela ģimene, vecāki visu laiku strīdas. Sindija lūdza Laurai stāstīt par savu dzīvi, interesējās par Lauras ģimeni, mudināja sūtīt fotogrāfijas no pils un teica, ka vēlas redzēt, kā dzīvo valdnieki. Laura Sindijai uzticējās, jo priecājās, ka viņai beidzot ir draudzene.

Kādu dienu Laura nolēma Sindiju pacienāt ar kokosriekstu cepumiem un uzaicināja tikties pie pils vārtiem. Princese Laura paņēma līdzī piknika grozu un izgāja no pils pagalma. Pēkšņi viņa izdzirdēja skaļus trokšņus. Tajā pašā mirklī no krūmiem izlīda milzīgs trollis, iebrāzās pa pils vārtiem un taisnā ceļā traucās uz pils pagrabiem. Sargi pēdējā brīdī trolli apturēja un sasēja. Tikai sarunā ar karali trollis atzinās, ka izlikās par meiteni Sindiju, lai iegūtu informāciju no Lauras par pils bagātībām.

Laura bija ļoti bēdīga, viņa nespēja noticēt notikušajam. Princeses vecāki mierināja Lauru un izskaidroja, ka šī situācija nenotiktu, ja vien Laura nebūtu stāstījusi tik daudz par sevi un sūtījusi fotogrāfijas. Bet vecāki arī saprata, kāpēc Laura šādi bija rīkojusies, un no šī brīža ļāva Laurai rotaļāties un ciemoties pie citiem karaļvalsts bērniem.

DROSS
INTERNETS.LV

- Vai internetā ir viegli iegūt jaunus draugus?
- Kādi ir interneta draudzības riski / ieguvumi?
- Kāpēc ir bīstami svešiem cilvēkiem izpaust privātu informāciju? Kādās situācijās tas ir pieļaujami, kādās nav?

*

ome vienmēr saka
ko tu vari tajā telefonā sēdēt
labāk iziesim ārā
labāk paskatīsimies ziņas
omei pašai ir telefons ar vadu
uz to zvana kaimiņu tantes
un vakaros mamma lai zinātu
ka omei viss labi
bet mammu kaitina
ka omi nevar sazvanīt
ja viņa ir veikalā vai tirgū
tāpēc uz Ziemassvētkiem omei uzdāvināja
telefonu mazu un melnu
ar lielām pogām
ekrānu vienā krāsā
un šausmīgu zvana toni
sākumā ome sprauslāja un šņāca
vienmēr aizmirsa telefonu mājās
tad saprata ka var runāt parkā uz sola
kamēr es smilšu kastē sēžu
viņa atklāja spēli
kur tārps ēd visu kas ceļā
es teicu omei ka tas nav tārps
bet gan čūska un spēle ir veca veca
bet ome sauc čūsku par tārpu
un spēlē katru dienu
ziņas palika neuzzinātas
vakar ome piededzināja putru

DROSS
INTERNETS.LV

- Kāpēc cilvēki aizraujas ar datorspēlēm?
- Kāda ir tava mīļākā datorspēle? Kāpēc tev tā patīk?
- Kā sevi kontrolēt, lai nerastos atkarība no datorspēlēm?

Pasaka par sniegbaltītes skolu
tā ir mana mīlākā pasaka,
tikai neatceros, kas šajā pasakā notika.
Vai sniegbaltītei jāiet uz skolu?
Vai sniegbaltīte ir skolas direktore
vai dabas zinību skolotāja?
Varbūt medmāsiņa?
Virtuvē gan viņa nevar strādāt,
jo tad izkustu, pārāk tuvu piegājusi
lielajam zupas katlam vai pannai
ar biezpiena plācenīšiem.
Nu baigi smieklīgi,
viņa taču nav no sniega,
bet gan salavectētiņa mazmeitiņa,
parasta meitene!
Tā ir kaut kāda nepareiza pasaka!
Sniegbaltīte taču ir princese,
karaļa meita visskaistākā
gaišzilā kleitā ar spīguļiem
un tik smuki dzied.
Pati redzēju multenē.
Ar putniņiem viņa runāt prot un
sapņo par princi...
Nē, viņa ir auklīte
septiņiem maziem rūķīšiem –
tie ir mazi kā bērni, tomēr uz darbu iet.
Nē, viņa ir skolotāja!
Nē, princese!
Nē, mednieka draudzene!
Bērni, nu miers,
jums pašiem laiks uz skolu iet!

DROSS
INTERNETS.LV

- Vai cilvēks var atcerēties visu informāciju, ko redz, lasa, dzird?
- Kā izvērtēt, kura informācija ir / nav svarīga?
- Vai ir svarīgi atcerēties filmu, grāmatu sižetu? Kad tas ir nozīmīgi, kad nav?
- Vai var gadīties, ka vienu filmu katrs skatītājs saprot citādi? Kāpēc tā var būt?

Ričijs Rū un internets
Sērija „Aizraujošas, noderīgas un
izglītojošas nodarbes internetā”

www.digitaladrosiba.lv

Gardu kūku receptes omītei tas dod,
svešus angļu vārdus palīdz iztulkot,
filmas, spēles, grāmatas, jokus smieklīgus –
internets prot glabāt zilus brīnumus.

Internets ir labs,
internets ir labs,
gudrs tā kā mamma,
smieklīgs tā kā paps.

Parādīt, kā māsīcai klājas Taizemē,
parunāt ar opapu tālu Kurzemē,
zvani, bildes, sarunas, jaukas tikšanās,
jautras ballītes un trakas smiešanās.

Internets ir draugs,
internets ir draugs,
ja tu internetā
esi mīļš un jauks.

Lai ar svešiniekiem runāt nesākam,
noslēpumus internetā nestāstām,
lai nav pēcāk jāsaka: „ai, bet kā tad tā?!”
Bērniem sevi pašiem braši jāsgargā.

Internets ir drošs,
internets ir drošs,
ja tu esi visus
riskus pārzinošs.

DROSS
INTERNETS.LV

- Kā internets ir mainījis pasauli?
Ko cilvēki tagad var izdarīt ātrāk, vienkāršāk?
- Ko nozīmē – droši lietot internetu?
- Kādi riski rodas, lietojot internetu?

Rīcijs Rū un internets
Sērija „Bērniem nesaprotami vēstījumi
internetā, to radītie riski”
www.digitaladrosiba.lv

Vārda dienā savā, būdams jauks,
Adrians mūs visus ciemos sauks.
Kaut gan Anna vienmēr lēkā – šmauks!
Manas mantas viņa nesajauks.
Pēteris ir salds kā cukurtrauks –
sliktā vārdā viņš mūs nenosauks.
Un ja lietūs plānus neizjauks,
Beate ar mani peldēt brauks.
Kas ir katrs no šiem bērniem? Vai tu zini?
Jā! Mans draugs!
Īstus draugus dzīvē satiekam,
tos ar svešiniekiem nejaucam.
Kas mīt internetā – nezinām,
tāpēc sevi no tiem sargājam.
Kaķis Muris mums ir brīnumjauks,
kaut gan ir mazmazmazlietiņ tauks.
Un kad Duksis lec no gultas – blauks!
Ķeru to, jo viņš mans acuraugs.
Gotiņām pie omes zaļš ir lauks,
tomēr balts būs piens, kad viņas slauks.
Un lai arī ponijs lielāks augs,
mani mīlēt viņš vairs nepārtrauks.
Kas ir katrs no šiem zvēriem? Vai tu zini?
Jā! Mans draugs!
Īstus draugus dzīvē satiekam,
tos ar svešiniekiem nejaucam.
Kas mīt internetā – nezinām,
tāpēc sevi no tiem sargājam.

DROSS
INTERNETS.LV

- Kas kopīgs / atšķirīgs draugiem reālajā dzīvē un internetā?
- Kāpēc draudzība internetā var būt bīstama?
- Kā rīkoties, ja ar tevi internetā sazinās svešs cilvēks?

Ričijs Rū un internets
**Sērija „Sarakste ar svešiniekiem internetā,
sava privātuma saglabāšana”**
www.digitaladrosiba.lv

Lūdzu, lūdzu pasaki,
kā tev šodien klājas,
kur tu iesi pusdienās
un kad nāksi mājās,
vai tas nav tavs opītis
ar to rudo bārdu?
Tas nekas, ka nezini
nemaz manu vārdu.
Kā var citi mani sazvanīt
kur pēc stundām staigāt iešu rīt,
lai tas paliek zināms tikai mums,
jo tas ir, jo tas ir, jo tas ir...
Liels noslēpums!
Kā sauc tavu kaķīti
un vai tev ir māsa?
Rozā arī pašam man
mīļākā ir krāsa!
Nejautā, es neteikšu,
kas tāds vispār esmu –
internetā pūšu es
draudzīguma dvesmu.
Kā es izskatos, kad sauļojos,
un kur basketbolā trenējos.

Lai tas paliek zināms tikai mums,
jo tas ir, jo tas ir, jo tas ir...
Liels noslēpums!
Varbut varam satikties,
apēst cukurvati?
Vai tu autobusā brauc
tiešām viena pati?
Varbūt vari pastāstīt,
cikos pārnāks tētis?
Tikai, lūdzu, nedomā,
ka es esmu blēdis!
Kā mēs savas dienas pavadām,
to mēs svešiniekiem nestāstām!
Lai tas paliek zināms tikai mums,
jo tas ir, jo tas ir, jo tas ir...
Liels noslēpums!

DROSS
INTERNETS.LV

- Ko nozīmē – privāta informācija? Kāpēc to ir bīstami izpaust svešiem cilvēkiem?
- Kā rīkoties, ja kāds tev prasa sniegt privātu informāciju internetā?

Sērija „Kibermobings jeb emocionālā pazemošana –
kā pareizi un pieklājīgi komunicēt interentā?”

www.digitaladrosiba.lv

Kad ir grūti dusmas savaldīt,
kad tev gribas kādu izmēdīt,
kad uz draugiem apbižojamies
un par viņiem slikti smejamies.

Vai mēs strīdu skaļi izrādām
un vai visiem par to pastāstām?

Nē!

Sliktas domas metam miskastē.

Internetā nē!

Nē, internetā nē!

Kad tev gribas kādu apmuļķot,
bet viņš tavus jokus nesaprot,
atvainoties mīļi vajag prast
un uz otra sirdi ceļu rast.

Vai ir jautri tad, kad otrs raud
vai kad viņam citi ļauni draud?

Nē!

Sliktus jokus metam miskastē.

Internetā nē!

Nē, internetā nē!

Ja tev bērni pāri nodara,
 kaut ko sliktu čātā uzraksta,
 komentāros tevi apsaukā
 un vēl tavas bildes izķēpā, –
 skumjas sevī iekšā neturi,
 par tām kādam droši pastāsti!

Jo?

Sliktus vārdus metam miskastē.

Internetā nē!

Nē, internetā nē!

DROSS
INTERNETS.LV

- Ko nozīmē – būt pieklājīgam internetā?
- Vai viss, ko cilvēks raksta, ievieto internetā, ir anonīms?
- Kāpēc cilvēkiem ir vieglāk ko negatīvu, nepieklājīgu rakstīt internetā, nevis pateikt otram acīs?

Sērija „Vai viss, ko redzam un piedzīvojam
virtuālajā realitātē, ir īsts?”

www.digitaladrosiba.lv

Princeses un mazi, mīļi spoki,
pūķi, rūķi, veci burvju koki,
supermens un piktas raganas –
dzīvo mūsu mīļākajās pasakās.

Un tāpat kā stāstos notikt var jebkas –
arī internetā mēdz būt muļķības.

Vai mēs visam ticam?

Protams – nē!

Fantāzijas daudz šai pasaulē.

Vinnijs Pūks un pokemonu saime,
Toms un Džerijs, kuriem plūkties laime,

Buratīno, minionišs mazs
dzīvo mūsu mīļākajās pasakās.

Un tāpat kā stāstos notikt var jebkas –
arī internetā mēdz būt muļķības.

Vai mēs visam ticam?

Protams – nē!

Fantāzijas daudz šai pasaulē.

Bet kad zināšanas gribam krāt,
talkā jāņem kas?...

Tavs prāts!

DROSS
INTERNETS.LV

- Kāpēc ir svarīgi prast analizēt informāciju, kas pieejama internetā?
- Kas rada un ievieto informāciju internetā?
- Kā atšķirt izdomātu stāstu no patiesības?

Kad no rīta acis atveram,
saulei uzsmidām.
Bet kas kaiš tam?
Nepaēdis gardas brokastis,
Juris internetā sēž, un viss.
Kad ir siltā vannā jāpeldas,
visiem bērniem prieks...
Bet kas tad tas?
Knapi kājas putās mērkusi,
līze telefonā tikusi.
Katra diena brīnumiem pilna ir līdz malām,
tāpēc savu laiku saprātīgi dalām –
izdarīta, paveikta ir lai katra lieta,
internetam mūsu plānos konkrēta ir vieta.
Kad ar draugiem spēles jāspēlē,
visi smejamies...
Vai varbūt nē?
Rotaļās reiz Gustavs mēdza iet,
bet nu planšeti viņš never ciet.
Kad ir laiks vēl gudrākiem mums kļūt,
mežā dodamies..
Vai tas var būt?
Kamēr citi zināšanas tver,
interneta zonu Anna ņer.
Katra diena brīnumiem pilna ir līdz malām,
tāpēc savu laiku saprātīgi dalām –
izdarīta, paveikta ir lai katra lieta,
internetam mūsu plānos konkrēta ir vieta.
Kad aiz loga tumša, melna nakts,
visi saldi čuč...
Bet tas nav fakts!
Paslēpies zem segas Daniels
internetā spēles spēlē vēl.
Katra diena brīnumiem pilna ir līdz malām,
tāpēc savu laiku saprātīgi dalām –
izdarīta, paveikta ir lai katra lieta,
internetam mūsu plānos konkrēta ir vieta.

DROSS
INTERNETS.LV

- Kā rast līdzsvaru starp virtuālo vidi un reālo?
- Kādi ir katras vides ieguvumi?
- Kādās situācijās nav jālieto / ir bīstami lietot telefonu, datoru?

Sērija „Jēgpilna interneta izmantošana –
kādas iespējas rada dators un internets”

Uzzīmēt, kā izskatās brūnā vāvere,
ieskandināt mežu tā kā vālodze,
papētīt, kā uzvedas īsta princese,
noskaidrot, cik ātri griežas pasaule.

Dabu pavērot,
dzīvi izdaiļot,
bildes izkrāsot,
reizēm garlaikot (nē!) –
internets to prot!

Bet kad gribam saldējumā kost,
tad mums internetu jānoliek ir nost.
Parādīt, kā āfrikā klājas zilonim,
un pat izpētīt, kas ēdienkartē šim.
Uzzināt, kā līdzināties supervaronim,
un tad kādu dziesmiņu uzdziedāt pa trim.

Tālu aizceļot,
visu izskaidrot,
sapņus īstenot,
reizēm garlaikot (nē!) –
internets to prot!

Kad no skaļa „būc!” ir brālis jāizglābj,
tad no interneta mums ir jāizkāpj.

Iemācīt mums citu tautu valodas,
atklāt noslēpumus, dāvāt zinības,
jokus pastāstīt un jaunas pasakas,
karti parādīt, kur dārgums glabājas.

Visu izburtot
prātu darbinot,
skaidri izskaidrot,
reizēm garlaikot (nē!) –
internets to prot!

DROSS
INTERNETS.LV

- Ko tu visbiežāk dari internetā?
- Vai ir brīži, kad tu brīnies, kāpēc citi kādu konkrētu darbību (lietotne, spēle, rīcība) dara internetā?
- Vai internets, tavuprāt, cilvēkiem sniedz vairāk laba vai ļauna?
- Kā internets palīdz / traucē tev?

Ričijs Rū un internets
Sērija „Kas ir internets, un kā tas darbojas?”
www.digitaladrosiba.lv

Kas ir internets?

Hej!

Kas ir internets?

Es tev tūlīt pastāstīšu, kas ir internets!

Vai tas bubulis ar greiziem zobiem?

Vai tā siera šķēle lieliem robiem?

Vai tas dzīvo pazemē?

Vai tas draudzīgs ir vai nē?

Kas ir internets?

Jāāā!

Kas ir internets?

Es tev tūlīt pastāstīšu, kas ir internets!

Tā kā koks ar saknēm, lapām

savieno tas ierīces:

telefonus, datorus un rīkus –

lai var sazināties pasaule.

Kas ir internets?

Jāāā!

Kas ir internets?

Es tev tūlīt pastāstīšu, kas ir internets!

Tā ir virtuāla māja visiem, visiem mums,

tajā spēlēs, draugi, joki, smieklī, pārsteigums,

tajā grāmatas un vērtīgs atklājums,

tas ir internets!

Jā, tas ir internets!

DROSS
INTERNETS.LV

- Vai tu zini, kā un kad radās internets?
- Vai tu zini, cik daudz cilvēku Latvijā lieto internetu?
- Kā tu attēlotu internetu?

CAPS – un CIET jeb Vilks manipulators

(1.daļa)

Vilks nebija atmetis cerību, ka vienā jaukā dienā viņš tomēr aprīs pelēkos kazlēnus kopā ar visiem viņu 14 radziņiem un 28 kājiņām. Jā, jā. Jūs pareizi sapratāt! Vilks ir ļoti labi iemācījies rēķināt. Un arī lasīt. Sākumā viņš lasīja pasakas, pēc tam – stāstus. Bet tad ķērās klāt laikrakstiem un grāmatām un īpaši rūpīgi studēja zinātnisko literatūru. Viņš gribēja uzzināt, kā manipulēt ar ļoti apetītīgo un kalorijām bagātu meža dzīvnieku apziņu. Citiem vārdiem sakot, Vilks bija nolēmis zvēriņus apvest ap stūri un panākt, lai tie viņa ķetnās ielēktu paši.

Vilks saprata, ka ātra rezultāta nebūs, viņu gaidīja pamatīgs darbs – diendienā pārliecināt dzīvniekus, ka vilki nemaz nav plēsoņas. Vēl jo vairāk, viņi tādi nekad nav bijuši – tas ir tikai mīts!

Tā stunda ir situsi – nolēma Vilks un ķērās pie sava plāna pirmā punkta īstenošanas. Vajadzēja atrast jaunu „ļauņu un briesmīgo”, kas nāktu viņa vietā. Vilks atvēra meža interneta enciklopēdiju (vikipēdiju) un ar savu aso nagu vilka pāri šķirkļu sarakstam. Viņš meklēja dzīvnieku, kuram turpmāk bija jāšēj visos tādas šausmas, ka tie pārstātu būties no vilka. Zvēriem taču no kaut kā bija jābaidās.

„A, Ā...Āpsis.” Lasīja Vilks. „Bebr.” – „Tas nebūtu slikts variants,” viņš nodomāja. „V. Vilks. He-hē. Tas taču esmu es! Paskatīsimies, kas tur par mani, dārgumiņu, rakstīts.” Un Vilks sāka lasīt: „Plēsīgs zvērs, pārtiek no nelieliem meža dzīvniekiem... Tā, mēs drusku pielabosim,” Vilks azartiski noņirdzās un sāka pārrakstīt tekstu: „Khm. Nu tad tā, jaunā raksta versija enciklopēdijā sāksies tā: Senāk valdīja aplams uzskats, ka vilki esot plēsoņas. Punkts. Tomēr jaunākie pētījumi pierāda, komats, ka vilki ir zālēdāji. Tieši augu valsts barība ir vislabāk piemērota šī dzīvnieka ilkņu tipam un gremošanas sistēmai.”

Tad Vilks sāka meklēt dzīvnieku, kuram lemts kļūt par visu meža zvēru ļaunāko ienaidnieku. „U, Ū, V, Z... Z... zaķis!” viņš priecīgs iesaucās un saberzēja ķepas tā, ka asie nagi noskrāpstēja vien. „Nu tu iekriti, greizaci! Zaķītis, garausītis, mazais nabadziņš. Pažēlojiet pūkainīti. Saturies, ļekausi, tūliņ tu redzēsi!”

Un Vilks atkal ķērās pie enciklopēdijas lapas rediģēšanas, tikai šoreiz pievērsās zaķiem. „Zaķi vainojami ne tikai koku mizas nograušānā, bet arī vairāku putnu un nelielo dzīvnieku izzušanā. Senāk uzskatīja, ka vilki ēd zaķus, tomēr, kā noskaidrojuši zinātnieki, īstenībā zaķi ēd vilkus.”

- Vai zini, kā tiek veidota „Vikipēdija”?
- Kā pārbaudīt informācijas patiesumu?
- Kādas sekas rada ticība nepatiesai informācijai?
- Vai vienmēr cilvēki rada nepatiesu informāciju, ļaunu nodomu vadīti?
- Vai tu kādreiz esi radījis nepatiesu informāciju? Vai tas notika apzināti vai neapzināti?

DROSS
INTERNETS.LV

CAPS – un CIET jeb Vilks manipulators

(2.daļa)

Šodien Vilkam būs pašam jāuzņem un jāsamontē video, jāielādē tas internetā un jāizplata sociālajos medijos. Vilks strādāja vairākas dienas un naktis, skraidīja ar kameru pa mežu, uzdeva garāmgājējiem jautājumus. Pēc tam vairākas stundas montēja savu videostāstu, un, lūk, kas viņam izdevās.

Pirmajos kadrus bija redzams mežs, nograuztā koku miza ar zaķa zobu pēdām. Pēc tam sakņudārzs, kur zaķi grauza kāpostgalvas un trenkāja cits citu, klaigādami: „Noķeršu un apēdīšu!” Tie bija visīstākie zaķi, kurus varēja sastapt vienmēr un visur. Pēc tam darbība pārcēlās uz kaut kādu pagrabtelpu, un ēna uz sienas attāli atgādināja zaķi, kamera tā trīcēja, ka radās iespaids: kāds mēģina noslēpt filmēšanas faktu.

Zaķis runāja apmēram šādi: cik lieliski mums izdevās visus pārliecināt, ka vilki ir plēsoņas. Drīz mēs viņus visus apēdīsim un pēc tam ķersimies pie bebbriem, caunām, lapsām... Ha-ha-ha, stubbie zvēri! Pie zaķa pēdējiem vārdiem atkal bija piemontēts video ar zaķēniem, kas draiskojas pļavā, bet pašās beigās viens no zaķiem svieda ar burkānu tieši pa kameru.

Vilks jau kuro reizi noskatījās video, lai pārliecinātos, vai nav atstājis kādas pēdas, kas varētu viņu nodot, un tikai tad gandarīts noņēma sev no galvas zaķa ausis. Protams, pseido-zaķa ēna nebija neviens cits kā viņš pats.

Pats par sevi saprotams, Vilks šo video neizplatīja ar savu īsto vārdu. Šādiem gadījumiem viņam bija izveidoti vairāki viltus profili. Vilks augšupielādēja video vienā no profiliem un dalījās ar to, izmantojot pārējos profilus, un video ātri kļuva populārs un iemantoja vairākus simtus „like” un „share”.

DROSS
INTERNETS.LV

- Kā var radīt viltus ziņas?
- Kāpēc cilvēki reizēm tic viltus ziņām?
- Kāpēc viltus ziņu izplatītājiem ir svarīgi, lai cilvēki dalās ar šīm ziņām?
- Kā rīkoties, ja pamani viltus ziņu?